

Nedělejte z domu mého Otce tržnici!

3. neděle postní cyklu B

Evangelium (Jan 2,13-25)

Byly blízko židovské velikonoce a Ježíš se odebral vzhůru do Jeruzaléma. V chrámě zastihl prodavače býčků, ovcí a holubů i směnárny, jak tam sedí. Tu si udělal z provazů důtky a vyhnal všechny z chrámu i s ovce a býčky, směnárníkům rozházel peníze a stoly jim zpřevracel a prodavačům holubů řekl: „Jděte s tím odtud! Nedělejte z domu mého Otce tržnici!“ Jeho učedníci si vzpomněli, že je psáno: `Horlivost pro tvůj dům mě stravuje.` Židé mu však namítli: „Jakým znamením nám dokážeš, že tohle smíš dělat?“ Ježíš jim odpověděl: „Zbořte tento chrám, a ve třech dnech jej zase postavím.“ Tu židé řekli: „Tento chrám se stavěl šestačtyřicet let - a ty že bys ho zase postavil ve třech dnech?“ On však to řekl o chrámu svého těla. Teprve až byl vzkříšen z mrtvých, uvědomili si jeho učedníci, co tím chtěl říci, a uvěřili Písmu i slovu, které Ježíš řekl. Když byl v Jeruzalémě o velikonočních svátcích, mnoho jich uvěřilo v jeho jméno, když viděli znamení, která konal. Ježíš se jim však sám nesvěřoval, protože znal všechny a nepotřeboval, aby mu někdo něco o lidech vykládal. Sám totiž věděl, co je v člověku.

K POROZUMĚNÍ TEXTU

Židovské velikonoce (pesach): připomínaly se mezi 14. a 21. dnem měsíce nisanu, slavilo se při nich vyjití Izraele z egyptského otroctví. Nazývány též svátky nekvašených chlebů a hodu beránka, což vše odkazuje na Ex 12 jako základní text. Ježíš přichází do chrámu na tuto výroční slavnost, kterou však spojí se znamením a připodobněním sama sebe k chrámu.

Prodejci a směnárny: Byli nezbytnou součástí chrámové praxe, protože zajišťovali prodej zvířat vhodných pro oběti (což využívali zejména poutníci přicházející z větších vzdáleností) a směnu nejrůznějších peněz za stabilní a předepsanou chrámovou měnu, na níž nebyl žádný portrét nebo obraz panovníka či božstva.

Vyhnal je z chrámu: Tato obchodní činnost, sama o sobě nevyhnutelná kvůli zajištění obětí, se však konala v prostoru chrámu, a proto je „odsouzeníhodná“ Očividně se tedy nerozlišuje mezi vnějším a vnitřním nádvořím chrámu. Provozovaný obchod dává podnět k výroku, který není nutné chápat mesiánsky (viz Zach 14,21: „A nebude už kramáře v domě Hospodina zástupů v onen den.“). Autorovi zde přitom neleží tolik na srdci průběh události, jako spíš její význam a následky pro Ježíšovu osobu. Ježíš chrámovou praxi zrušit nechce, ve své odpovědi však předjímá, že jeho smrtí a vzkříšením židovské chrámové úkony pozbydou smyslu.

„Horlivost pro tvůj dům mě stravuje“ (dosl. stráví): Tato citace je ze Ž 69,10, který byl v prvotní církvi chápáný mesiánsky. „Strávení“ lze chápat jednak ve smyslu vnitřní horlivosti projevující se vnějším neohroženým jednáním, ale i jako vnější strávení způsobené nepřáteli (utrpení a smrt) jako následek horlivé a nebojácné činnosti.

Židé mu namítli: Rozumí se tím dohlážitelé nad chrámem, kteří sloužili jako „pořádková služba“ a byla jim podřízena i levitská „chrámová stráž“. Žádají od Ježíše znamení ospravedlňující jeho konání (viz také Jan 6,30) – zřejmě znamení dotvrzující autentické poslání Bohem a jím propůjčenou „plnou moc“ a autoritu. Tím evangelista charakterizuje Židy jako nevěřící v protikladu k učedníkům. Ježíš ale předkládá zcela jiné znamení, skryté v záhadném a temném výroku.

„Zbořte (zničte) tento chrám a ve třech dnech jej postavím (vzkřísím)“: V řečtině se pro „zbořit“ a „postavit“ používají slovesa, která se dají vztáhnout jak na budovu, tak na lidské tělo. Posluchači rozumí Ježíšovým slovům „věčně“ a vztahují jeho výrok na budovu chrámu. Na nedorozumění navazuje vysvětlující poznámka: zmíněným chrámem je Ježíšovo tělo. Z toho vyplývá, že novým místem uctívání (liturgie), pravým domem Božím (srov. Jan 1,51) je Ježíš. V připodobnění ke zboření chrámu a jeho obnově samozřejmě Ježíš hovoří o své smrti a vzkříšení, čímž naznačuje, že místo chrámu zaujme v pravém kultu on, ukřižovaný a oslavený Pán.

Ježíš se jim nesvěřoval: Ježíš nikomu v době svého působení nesvěřuje, tj. nezjevuje „celou pravdu o sobě“ (toto zjevení bude postupně následovat). Důvod je typicky janovský: Ježíš zná všechny dokonale (srov. Jan 1,48), jak ty, kdo v něj nevěří (srov. Jan 5,42), tak také ty, kdo „věří“. Zároveň ví, že kladný postoj lidu je povrchní, zakládající se jen na divech – a takový nadšený postoj není ještě dostačující k přijetí „celé pravdy“.

SHRNUTÍ

Ježíš v tomto textu jednak uznává hodnotu starozákonního chrámu a kultu (proto očišťuje znesvěcený chrám a pronáší vysvětlující výrok „nedělejte z domu mého Otce tržiště“), jednak předvídá nový chrám vzkříšeného těla. Jako byl stan během putování pouští místem setkání s Bohem, tak je nyní „stanem“ setkávání Ježíš. Tuto novou Boží přítomnost v Ježíši Kristu je však možné poznat jen díky světlu vzkříšení (v. 22). Kdybychom chtěli dát této perikopě nějaký název, určitě bychom nezvolili název běžně rozšířený (očištění chrámu, vyhánění prodavačů z chrámu), které se hodí spíš pro podání zachované u synoptiků (s jiným důrazem). Janovu perikopu bychom

asi příhodněji nazvali „Ježíš a jeruzalémský chrám“. Hlavním poselstvím totiž není ani tak očistění jako spíš jeho chápání.

VÝZVA NA TÝDEN

Zamysleme se

Mladší:

Když ti něco říká maminka nebo tatínek, můžeš jim věřit, že to s tebou myslí dobře. Podobně to s tebou myslí dobře i Ježíš a můžeš mu také vždycky věřit. Zkus se mu během týdne svěřovat se svými starostmi i radostmi!

Starší:

Radostně a pokojně žije ten, kdo druhým důvěřuje. Je dobré věřit lidem, i když nás mohou někdy zklamat. Úplnou důvěru mohu dát jen Bohu! Důvěra vůči Ježíši má stát na prvním místě v našich životech. Pak uvidíme, že on nás nezklame.

Zkusme si

Mladší i starší

Ježíš vyhnal prodavače z chrámu, protože mu záleželo na tom, aby na místě, které patří Bohu, nebylo nic, co tam nepatří. Vidíte, jak je pořádek důležitý! Před velikonocei samozřejmě můžeme uklidit i okolo sebe (stůl, zásuvku, pokoj...), ale stejně důležité je, abychom se zamysleli nad tím, jestli nemáme sami v hlavě nebo v srdci něco, co tam nepatří.

Když uklidíme stůl nebo zásuvku, můžeme dát všechno, co chceme vyhodit, do zvláštní krabice. Kdykoliv se pak dokážeme zbavit nějakého zlovyku, špatné myšlenky nebo i hříchu, z krabice vyhodíme tolik věcí, za jak důležité považujeme to, čeho jsme se zbavili. A před velikonocei můžeme mít čistý stůl, hlavu i srdce! A půjdeme-li před velikonočními svátky ke svátosti smíření, můžeme celou krabici vysypat najednou...